

20.05.2022

Når globale trusler rammer, ser vi mod Bruxelles

Med de seneste års krisehåndtering er EU vokset ind i rollen som geopolitisk aktør. Valget 1. juni handler derfor også om EU's nye identitet som leder i krisetid.

Skrevet af

Rasmus Egmont Foss

📞 +4561106288

✉️ rasmus@thinkeuropa.dk

Iben Tybjærg Schacke-Barfoed

📞 +45 71 99 29 06

✉️ iben@thinkeuropa.dk

Dette indlæg blev bragt i Politiken d. 20. maj 2022.

Enhver afstemning om EU vækker dybere følelser end de lunkne slagord, vi kan mønstre om det enkelte forbehold eller traktatforslag, og forsvarsforbeholdet er ingen undtagelse. Men denne gang stemmer vi også om et markant anderledes EU end sidste gang i 2015.

De seneste tre år har Europa bakset med tre historiske kriser i rap, og unionen har navigeret igennem med lige dele selvtillid og knagende vokseværk. Det har transformeret det europæiske samarbejde.

På de store linjer er EU vokset ind i rollen som geopolitisk aktør, og Bruxelles er nu byen, vi naturligt ser mod, når globale trusler rammer Europa. Men i det daglige er det også en union i ukendt farvand, vi har været vidne til de seneste år.

Europæiske ledere har for alt i verden villet undgå en gentagelse af den faretruende fadæse, der såede tvivl om unionens fremtid under eurozonekrisen i 2010'erne. I mødet med de seneste års trusler er Europa derfor gået i offensiven.

Først trådte EU i karakter efter 'klimastrejkernes sommer' i 2019, da unionen med stor selvfølgelighed tog rollen som global klimaforkæmper gennem sit ambitiøse Green Deal-initiativ. I dag arbejder kommissionen fortsat ud fra et mål om, at hensyn til klima skal gennemsyre al politik.

Året efter enedes medlemslandene for første gang i historien om at optage fælles gæld, da Europa søgte at genoprette økonomien efter nedlukninger i pandemiens navn. Siden har kommissionen også turneret med ambitioner om at finde fælles fodslag på sundhedsområdet.

Nu er krig tilbage på kontinentet med vidtrækkende konsekvenser for det europæiske samarbejde på områder fra energisikkerhed til fremtidens demokrati. De 27 lande har udvist forbløffende handlekraft indtil nu, men sprækker i enigheden vokser sig større uge for uge.

Hos danskerne avler EU's transformation både tryghed og angst.

For et lille land er det ofte betryggende med et værn mod den store verden. Mere end fire ud af fem danskere ser EU som 'et sikkert sted i en utryk verden' ifølge en måling fra Eurobarometer tidligere på året.

Men i skyggen af EU's nye rolle spirer også genkendelige former for utryghed.

Med krig, klima og corona følger større krav om at handle i fællesskab for at løse problemer, der er svære eller umulige for Europas lande at tackle alene. Vigtige beslutninger rykker længere væk, og vi er ikke vant til det omfang af overnationale tiltag. I forvejen ser mange danskere EU som en trussel mod national selvbestemmelse.

På den ene side råber vi derfor vagt i gevær, når europæiske ledere taler om at afskaffe enstemmighed til fordel for flertalsafgørelser. I horisonten aner vi skrækscenariet af et tysk-fransk samarbejde, der tromler hen over os. Men samtidig klager vi over, at unionen ikke indfører vidtgående sanktioner, fordi ledere som Viktor Orbán i Ungarn ofte sidder med et vetokort.

'Relationen til EU er bekymrende', lød det allerede før krigen i Tryghedsmålingen 2020. Gentagne gange har TrygFondens undersøgelser af danskernes bekymringer vist lav tillid til EU og en udbredt frygt for, at samarbejdet ikke fungerer. Og stadig ved vi forsvindende lidt om, hvad der sker i andre europæiske lande, undtagen når det kommer til sport.

Har de seneste måneders krisehåndtering styrket troen på EU, er det svært at få øje på i debatten om forsvarsforbeholdet. Som ved alle tidligere folkeafstemninger handler valget ikke blot om sikkerhedssamarbejdet. Også EU's nye identitet som leder i krisetid er på stemmesedlen.

»Europa drejer sig ikke bare om materielle resultater«, som kommissionsformand Jacques Delors sagde engang: »Europa er en mental tilstand«.

Således også 1. juni, hvor vi får en flig af svaret på, om en stadig mere selvsikker union med vokseværk mest giver en følelse af tryghed eller af angst i danske maver.